

kedelem területén egyre több munkaadó követeli meg munkatársaitól az angol nyelv ismeretét. Ez a szükséglet tűnik ki az álláshirdetésekből, az Angliában és a kontinensen gombamódra szaporodó nyelviskolák tömegéből, valamint azok számának évenkénti növekedéséből, akik az angol és amerikai egyetemek és főiskolák angol nyelvtanfolyamain vesznek részt.

Ezzel szemben Angliában és Amerikában alig mutatkozik érdeklődés az idegen nyelvek iránt. Három angol napilap és egy hetilap egy éven át figyelt 143 721 álláshirdetéséből csupán 4288 kívánt idegen, főleg francia nyelvtudást. E hirdetéseknek közel a fele titkárként, gép- és gyorsíróként keresett. Az idegen nyelvi oklevéllel vagy vizsgával rendelkezőknek csupán 38%-a használja nyelvtudását másra, mint oktatásra. Az angol gyáriparban az alkalmazottaknak csak 3%-a használja idegen nyelvtudását.

Míg az angol nyelvterületen az iskolák és egyetemek tanulójának, illetve hallgatóinak száma állandóan növekszik, az idegen nyelvet tanulók száma állandóan csökken. Bár az idegen nyelveket oktató angol és amerikai iskolák igyekeznek ezt az irányzatot új módszerekkel visszafordítani,

maguk is elismerik, hogy az idegen nyelvek tanulásának már nincs olyan jelentősége, mint 15–20 évvel ezelőtt volt.

Általánosításnak hangzik ugyan, de lényegében igaz, hogy az angol anyanyelvűek nem akarnak idegen nyelvet tanulni, azt várják, mindenki más tanuljon meg angolul; a világ többi része kész is ennek a kívánságnak eleget tenni.

Összegezve tehát az utolsó évek irányzatát, azt az angol, mint idegen nyelv iránt világszerte mutatkozó érdeklődés fokozódása, angol nyelvterületen pedig az idegen nyelvek iránt mutatkozó érdeklődés csökkenése jellemzi. Semmi jel nem mutat arra, hogy ez az irányzat megforduljon, ellenkezőleg, az a feltételezés tűnik logikusnak, hogy az angol mint világnyelv tovább erősíti kivívott hatalmi helyzetét és az előrelátható jövőben a világnak elsősorban használt nyelve lesz.

/DUNGWORTH, D.: The future of English as a world language. = Lebende Sprachen, 23. köt. 1. sz. 1978. p. 1–3./

(Dezső Zsigmondné)

TÁJÉKOZTATÁS ÁLTALÁBAN

A társadalomtudományi információ fejlődése a Szovjetunióban

A Szovjetunióban az utóbbi időben nagy súlyt helyeznek a társadalomtudományok fejlődésére. Ezért előtérbe kerültek a társadalomtudományi információ helyzetével és fejlesztésével kapcsolatos kérdések is.

Korszerű szervezet létrehozása és gyakorlat kialakítása, több szemléleti és elvi probléma megoldása vált szükségessé. A szemléleti kérdések a megrögződött kutatási szokásokban gyökereztek. Az elvi kérdések pedig a társadalomtudományi kutatás sajátosságaiból adódtak (komplexitás, történetiség, ideológiai érzékenység, a teljes informáltságra való törekvés, a retrospektív informálódás szükségessége, a monografikus feldolgozások elsődleges fontossága stb.).

Mindennek gyakorlati vetületeként a társadalomtudományi tájékoztatásban munka- és időigényes referálási módszert és újfajta információs kiadványokat kellett kialakítani. Emellett gondoskodni kellett a primer dokumentumbázis korszerűsítéséről és megfelelő elosztásáról.

A problémák megoldásának eredményeként a hatvanas évek végétől napjainkig kialakult a Szovjetunió társadalomtudományi információs rendszere, amely egyik alrendszere az Állami Tudományos-Műszaki Információs Rendszernek.

A társadalomtudományi információs rendszer élén két össz-szövetségi szerv áll: az *INION (Intitut naučnoj informacii po obščesztvennum naukam AN SZSZSZR = a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Társadalomtudományi Információs Intézete)* és a *VNTICentr (Vseszojuznij Naučno-Tehniczeszkij Informacionnij Centr = Össz-szövetségi Tudományos-Műszaki Információs Központ)*. Az *INION* a társadalomtudományi információ vezető szerve, felelős a publikált dokumentumokról szóló tájékoztatásért. Az utóbbi a nem publikált dokumentumokról nyújt információt.

Tudományági információs szervek működnek a felsőoktatás, a közoktatás és a pedagógia, a szakoktatás, az árképzés, a pénz- és hitelügyek, a kultúra és a művészet, a jog, a levéltárügy stb. körében.

A regionális tájékoztató szervek szerepét a szövetségi köztársaságok tudományos akadémiáinak információs központjai (osztályai, főosztályai) játsszák.

Az intézményi információs munkahelyek hálózata – az akadémiai, a felsőoktatási és egyéb társadalomtudományi intézetek keretében – most van kialakulóban. Számuk jelenleg kb. százra tehető.

Az *INION*-t 1969-ben alapították. *Feladatköre:*

információk szolgáltatása tudományos intézetek, felsőoktatási intézmények, állami és társadalmi szervezetek számára;

a Szovjetunióban és a külföldön kiadott társadalomtudományi dokumentumok beszerzése és referálása;

referáló és bibliográfiai kiadványok, analitikus szemlék közzététele a tudományos irodalomról;

integrált és automatizált társadalomtudományi információs rendszer kifejlesztése;

a társadalomtudományi információs tevékenység országos koordinálása, az e téren szerzett tapasztalatok általánosítása;

kapcsolatok kiépítése külföldi információs szervezetekkel és intézményekkel.

Az INION munkájában ez idő szerint több mint 3 ezer magasan kvalifikált társadalomtudományi szakember – köztük számos külföldi – vesz részt. Túlnyomó többségük természetesen nem főfoglalkozású munkatárs.

Az intézet változatos *kiadványi tevékenységéből* az alábbiakat érdemes kiemelni.

1. *Rövid referátumokat tartalmazó, lényegében jeladó funkciójú referálólapok:*

Obscsesztvennue Nauki v SZSZSZR (7 sorozatban: A tudományos kommunizmus problémái, Közgazdaság, Filozófiai tudományok, Állam és jog, Történelem, Nyelvtudomány, Irodalomtudomány);

Obscsesztvennue Nauki za Rubezsom (2 sorozatban: Kelet- és Afrikatudomány, Tudományismeret).

A sorozatok mindegyikéből 1977-ig évi egy-egy kötet jelent meg, azóta az átfutási idő rövidítése és a még teljesebb tájékoztatás érdekében sorozatonként évi 4 vagy 6 szám megjelentetésére tértek át.

2. *Havi jeladó bibliográfiai információs kiadvány*, 28 sorozatban: 7 a hazai, 7 a külföldi irodalomból, a többi vegyesen a hazai és a külföldi irodalomból.

3. *Nagy bibliográfiai-referatív szintézisek* (pl. A második világháború története, A nemzetközi munkásmozgalom története, A Szovjetunió szocialista közigazdasága stb.). Elkészítésükben az ország legnagyobb könyvtárai (pl. a Lenin Könyvtár, a Szaltükov–Cscedrin Könyvtár) is részt vesznek.

4. *Egy-egy társadalomtudományi problémakör információs feldolgozása.*

E munka bázisa az INION és a moszkvai nagykönyvtárak hatalmas és gyorsan gyarapodó gyűjteményei. Ennek köszönhető, hogy az információs munka gyakorlatilag felöleli minden ország társadalomtudományi publikációit. A tudományági és a regionális központok ezt az információs kiadványi tevékenységet egészítik ki a maguk funkcióinak és a jelentkező szükségleteknek megfelelően.

Az INION *szelektív információterjesztést* végez az ország vezető társadalomtudományi kutatói számára. Az intézmény szolgáltatásait jelenleg több mint 300 ezren veszik igénybe.

1976 óta folyik az INION integrált és automatizált rendszerének a kiépítése. *Számítóközpontja*, amelynek felszerelése a legkorszerűbbnek mondható, *máris működik*. A közeljövőben számítógépre viszik az INION kiadványait és a szelektív információterjesztést, a továbbiakban lehetővé válik – párbeszéd rendszerben – a retrospektív keresés és más adatbankok használata is.

Az INION időközben szoros *kapcsolatokat épített ki számos külföldi intézménnyel*, mindenekelőtt a szocialista országok társadalomtudományi információs központjaival. 1976-ban hét szocialista ország részvételével megalakult a MISZON (*Mezsdunarodnaja informacionnaja szisztema po obscsesztvennium naukam = Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer*), amelynek vezető szerve az INION.

A Rendszer célja:

hozzájárulás a szocialista országok kommunista és munkáspártjainak a szocializmus és a kommunizmus építésével kapcsolatos feladatai megoldásához;

a társadalomtudományi információ hatékonyságának fokozása;

a nemzetközi munkamegosztás révén a társadalomtudományi információs tevékenységben mutatkozó átfedések megszüntetése;

áttérés a források egyszeri feltárására és többszöri hasznosítására;

a társadalomtudományi információs szervek munkájának javítása;

kiadványok közös megjelentetése.

A közösen megjelentetett kiadványok sorából a legfontosabb *három bibliográfiai évkönyv* (A fejlett szocialista társadalom; A burzsoá, reformista és revizionista elméletek kritikája az európai szocialista országok irodalmában; A KGST-országok gazdasági és tudományos-műszaki együttműködése) és a *tíz referátumgyűjtemény* (pl. a NOSZF 60. évfordulója; A szocialista együttműködés fejlődése; A szocialista életideál és az ideológiai harc problémái; A proletárinternacionalizmus kérdései; A kapitalizmus általános válságának elmélyülése napjainkban; A burzsoá ideológia, a reformizmus és revizionizmus kritikája stb.).

A MISZON működésének első két esztendejében az automatizált társadalomtudományi információs rendszerek elvi, elméleti és gyakorlati problémái állnak az együttműködési tevékenység középpontjában.

/VINOGRADOV, V. A.: Razvitie informacii po obscsesztvennium naukam v SZSZSZR. = Naucsno-Tehnicoszkaja Informacija, 1. sor. 11–12. sz. 1977. p. 27–33./

(Futala Tibor)

Nemzetközi ISBN ügynökségek adatai

Ország	A Nemzetközi Ügynökség címe	ISBN csoport-szám	Kiadói azonosító számok	Rendelkezésre álló kiadói azonosító számok
Ausztrália	Australian Standard Book Numbering Agency National Library of Australia Attn. Mrs. E. Mohay Parkes Place CANBERRA, A. C. T. 2600	0 és 1	lásd Great Britain, USA	
Ausztria	Hauptverband des Österreichischen Buchhandels Attn. Herrn Dr. Gerhard Prosser Grünangergasse 4 A-1010 WIEN 1	3	01 - 02 200 - 249 7000 - 7149 85000 - 85499 900000 - 904999 9500000 - 9519999	2 50 150 500 5000 20000
Belgium Holland nyelvtterület	Bureau ISBN Centraal Boekhuis Attn. Mr. J. Van Leeuwen Erasmusweg 10 CULEMBORG, Netherlands	90	00 - 19 200 - 599 6000 - 6999 70000 - 79999 800000 - 899999 9000000 - 9999999	20 400 1000 10000 100000 1000000
Belgium Francia nyelvtterület	Agence Francophone pour la Numérotation Internationale du Livre (AFNIL) Attn. Mme. Cécile Renault 117, Boul. Saint Germain F-75006 PARIS 6e	2		
Brazília	Sindicato Nacional dos Editores de Livros Attn. Mrs. Berta R. da Silva Ribeiro Av. Rio Branco, 37 15º Andar, Salas 1504/1506 e RIO DE JANEIRO	85		
Dánia	Bibliothekscentralen Dansk Bogfortegnelse Attn. Mrs. Karen Lunde Christensen Telegrafvej 5 DK-2750 BALLERUP	87	00 - 29 400 - 649 7000 - 7999 85000 - 94999 9700000 - 999999	30 250 1000 10000 30000
Dél-Afrika	ISBN Agency State Library Attn. Mr. Dr. H. J. Aschenborn P. O. Box 397 PRETORIA 0001	0 és 1	lásd Great Britain, USA	
Egyiptom	General Egyptian Book Organization Attn. Dr. S. M. El Sheniti Boulac CAIRO	977	200 - 699 7000 - 8499 85000 - 89999	
Finnország	Finnish ISBN Numbering Agency Helsinki University Library Attn. Mrs. Dr. Thea Aulo PL 312 SF-00170 HELSINKI 17	951	0 - 1 20 - 54 550 - 899 9000 - 9499 95000 - 99999	2 35 350 500 5000

Ország	A Nemzetközi Ügynökség címe	ISBN csoport-szám	Kiadói azonosító számok	Rendelkezésre álló kiadói azonosító számok
Franciaország	Angence Francophone pour la Numérotation Internationale du Livre (AFNIL) Attn. Mme. Cécile Renault 117, Boul. Saint Germain F-75006 PARIS 6e	2	00 - 19	20
			200 - 699	500
			7000 - 8499	1500
			85000 - 89999	5000
			900000 - 949999	50000
			9500000 - 9999999	500000
Hollandia	Bureau ISBN Centraal Boekhuis Attn. Mr. J. van Leeuwen Erasmusweg 10 CULEMBORG	90	00 - 19	20
			200 - 599	400
			6000 - 6999	1000
			70000 - 79999	10000
			800000 - 899999	100000
			9000000 - 9999999	1000000
Hong Kong	Books Registration Unit Attn. Mr. Timothy A. Chow City Hall Library, 6/F Edinburgh Place HONG KONG	962	00 - 19	20
			200 - 699	300
			7000 - 7299	500
Kanada	Canadian ISBN Agency Cataloguing Branch National Library of Canada Attn. Mr. Paul McCormick 395 Wellington Street OTTAWA, Ontario K1A ON4	0 és 1	7700 - 7799	100
			88500 - 88999	500
			919000 - 919699	700
			9690000 - 9690999	1000
Magyarország	Országos Széchényi Könyvtár Magyar ISBN Iroda Attn. Frau Dr. Susánszky Zoltánné Pollack Mihály tér 10 H-1827 BUDAPEST	963	05 - 19	15
			200 - 699	500
			7000 - 8499	1500
			85000 - 89999	5000
Mexikó	Dirección General del Derecho de Autor Centro Nacional de Información Mariano Escobedo 438 - 50. piso Col. Anzures MEXICO 5, D. F.	968		
Nagy-Britannia	Standard Book Numbering Agency Ltd. Attn. Mrs. James Coates 13, Bedford Square LONDON WC1B 3JE	0 és 1	00 - 19	20
			200 - 699	500
			7000 - 8499	1500
			85000 - 89999	5000
			900000 - 949999	50000
			9500000 - 9999999	500000
Nigéria	National Library of Nigeria Attn. Mrs. O. Omolayole 4, Wesley Street P. M. B. 12626 LAGOS	978	100 - 199	100
			2000 - 2999	1000
			30000 - 34999	5000
Norvégia	Norsk Boknummerkontor Universitetsbiblioteket i Oslo Attn. Mrs. May Ruth Novakowski Drammensvegen 42 OSLO 2	82	00 - 19	20
			500 - 599	100
			7000 - 7499	500
			90000 - 94999	5000
			990000 - 999999	10000

Ország	A Nemzetközi Ügynökség címe	ISBN csoport-szám	Kiadói azonosító számok	Rendelkezőre álló kiadói azonosító számok
NSzK	Buchhändler-Vereinigung GmbH Attn. Mr. Wilfried H. Schinzel Postfach 2404 6000 FRANKFURT/MAIN 1	3	00	
			08 – 19	12
			400 – 699	300
			7600 – 8499	900
			87000 – 89999	3000
			920000 – 949999	30000
			9800000 – 9899999	100000
Olaszország	Assoziacione Italiana Editori Agenzia per l'Area di Lingua Italiana ISBN Attn. Mr. Gianni Merlini Foro Buonaparte, 24 20121 MILANO	88		
Spanyolország	Agencia Espanola del ISBN Ministerio de Informacion y Turismo Instituto Nacional del Libro Espanol Attn. Senor José M. Garcia Diéguez Santiago Rusinol 8 MADRID 3	84	00 – 19	20
			200 – 699	500
			7000 – 8499	1500
			85000 – 89999	5000
			900000 – 949999	50000
Svájc Francia nyelvterület	Agence Francophone pour la Numérotation Internationale du Livre (AFNIL) Attn. Mme. Cécile Renault 117, Boul. Saint Germain F-75008 PARIS 68	2		
Svájc Német nyelvterület	Swiss Booksellers & Publishers Association Bellerivestraße 3 CH-8008 ZÜRICH	3	03 – 04	2
			250 – 299	50
			7150 – 7299	150
			85500 – 85999	500
			905000 – 909999	5000
			9520000 – 9539999	20000
Svédország	Swedish National ISBN-Centre Bibliographical Institute Royal Library Attn. Mr. Folke Hermanson-Snickars Box 5039 S-10241 STOCKHOLM 5	91	0 – 1	2
			20 – 49	30
			500 – 649	150
			7000 – 7999	1000
			85000 – 94999	10000
			970000 – 999999	30000
Szovjetunió	Bibliograficeskij Institut SSSR Attn. Ju. I. Fartunin Kremlevskaja nab. 1/9 119816 MOSKVA G-19	5		
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Attn. Mrs. F. Gallo 7, place de Fontenoy F-75700 PARIS	92	0 – 5	6
			60 – 79	20
			800 – 899	100
			9000 – 9999	1000
USA	Standard Book Numbering Agency Attn. Mr. Emery Koltay 1180, Avenue of the Americas NEW YORK 10036	0 és 1	00 – 19	20
			200 – 699	500
			7000 – 8499	1500
			85000 – 89999	5000
			900000 – 949999	50000
			9500000 – 9999999	500000